

A tényállás tisztázása és az ahhoz kapcsolódó egyes eljárási cselekmények

Dr. Pollák Kitti
egyetemi tanársegéd

Az előadás felépítése

- I. A tényállás tisztázása és a bizonyítás általános jellemzői**
- II. A tényállás tisztázásának szabályai az Ákr.-ben**
- III. A bizonyítás Ákr.-ben nevesített jogintézményei**
- IV. A bizonyítékok ismertetése az ügyféllel**
- V. Tárgyalás**
- VI. Az eljárás akadályozásának következményei**

I. A tényállás tisztázása és a bizonyítás általános jellemzői

A **tényállás** mindig a döntéshez szükséges tények összessége.

A **tényállás tisztázása** egy logikai művelet, a tényállásoknak pedig alapvetően két fajtáját különböztetjük meg:

- a törvényi, vagy más néven a jogszabályban megfogalmazott és
- a történeti tényállást.

A tényállás tisztázása a közigazgatási hatóság **jogalkalmazási tevékenységének** fontos eleme.

A tényállás tisztázásának alapszabálya szerint a **hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni.**

Ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság **bizonyítási eljárást** folytat le.

A **bizonyítás** nem más, mint a bizonyítékok beszerzésére, vizsgálatára és értékelésére irányuló eljárásjogi tevékenység.

II. A tényállás tisztázásának szabályai az Ákr.-ben

- **Ex officio alapelv**
- A hatósági eljárásban **minden olyan bizonyíték felhasználható**, amely a tényállás tisztázására alkalmas.
- **Nem használható fel** bizonyítékként a hatóság által, jogszabálysértéssel megszerzett bizonyíték.
- A hatóság által **hivatalosan ismert és a köztudomású tényeket** nem kell bizonyítani.
- A hatóság **szabadon választja meg a bizonyítás módját**, és a rendelkezésre álló bizonyítékokat **szabad meggyőződése szerint értékeli**.
- Törvény vagy kormányrendelet közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján, meghatározott ügyekben kötelezővé teheti valamely **okirat vagy más irat bizonyítási eszközként történő alkalmazását**.

III. A bizonyítás Ákr.-ben nevesített jogintézményei

A tényállás tisztázása során igen gyakran előfordul, hogy bizonyos eljárási cselekmények során valakinek meg kell jelennie a hatóság előtt vagy egy eljárási cselekmény alkalmával.

A **megjelenés** tekintetében kétféle jogintézmény különböztet meg az Ákr.:

- **az idézést, és**
- **az értesítést.**

Az eljárási cselekmények rögzítése

- jegyzőkönyv
- feljegyzés
- a hatósági tanú

Az ügyfél nyilatkozata

Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet nyilatkozattételre hívhatja fel.

Az ügyfél nyilatkozatának kiemelt szerepe

Az ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet.

Az ügyfél nyilatkozattételéhez szorosan kapcsolódik a hatóság kitanítási kötelezettsége.

Az ügyfél nyilatkozattételi jogát nem szabad összekeverni az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségével.

Irat

A hatóság, ha a tényállás tisztázása során szükséges, és az az Eüsztv. alapján nem szerezhető be – az Ákr. 36. § (2) bekezdésben meghatározottak kivételével - felhívhatja az ügyfelet okirat vagy más irat bemutatására.

Az Ákr. ugyanakkor nem határozza meg az okirat, illetve az egyéb irat fogalmát, annak szabályait a **Pp.**-ben találjuk:

Kibocsájtójuk szerint az okiratok lehetnek:

- **közokiratok**
- **teljes bizonyító erejű magánokiratok**
- **egyszerű magánokiratok**

! Az eljárás egyik nagyon fontos jogintézménye az **iratbetekintés** kérdésköre.

Tanú

A tanú kötelezettségei

A tanúra vonatkozó általános szabályok

Tanúként nem hallgatható meg

- a) az, akitől nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás,
- b) védett adatnak minősülő tényről az, aki nem kapott felmentést a titoktartás alól.

A tanú a vallomástételt megtagadhatja, ha

- a) bármelyik ügyfél Ptk. szerinti hozzátartozója (a továbbiakban: hozzátartozó),
- b) vallomásával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná,
- c) a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti médiatartalom-szolgáltató (a továbbiakban: médiatartalom-szolgáltató), vagy vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy - a jogviszonya megszűnése után is -, és a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, vagy
- d) diplomáciai mentességben részesülő személy.

A tanú meghallgatás szabályai

Szemle

A szemlére vonatkozó általános szabályok

Ha a tényállás tisztázására ingó, ingatlan (együtt: szemletárgy) vagy személy megtekintése vagy megfigyelése szükséges, a hatóság szemlét rendelhet el.

A szemle lefolytatása

Az azonnali eljárási cselekmény érdekében lefolytatott szemle

Szakértő

≠ szakhatóság

A szakértő kirendelésére vonatkozó szabályok

Szakértőt kell meghallgatni vagy - legalább tizenöt napos határidő tűzésével - szakvéleményt kell kérni, ha az ügyben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához különleges szakértelem szükséges, és az eljáró hatóság nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel.

! Nincs helye szakértő kirendelésének, ha ugyanabban a szakkérdésben szakhatóság állásfoglalását kell beszerezni.

A szakértői vizsgálatra vonatkozó szabályok

Speciális nyelvi szakértő a tolmács.

IV. A bizonyítékok ismertetése az ügyféllel

Ha a hatóság az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, melynek során a hatóság nem biztosította, hogy az ügyfél minden bizonyítékot megismerjen, annak befejezését követően értesíti az ügyfelet, hogy - az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével - megismerhesse a bizonyítékokat, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő.

V. Tárgyalás

A hatóság tárgyalást tart, ha

- a) a tényállás tisztázásához szükség van a felek együttes meghallgatására, az ellenérdekű ügyféllel szemben, kérelemre indított eljárásban (a továbbiakban: jogvitás eljárás),
- b) az ügy természete lehetővé teszi, ellenérdekű ügyfelek részvételével zajló eljárásban, vagy
- c) a tényállás tisztázásához szükség van az eljárásban részt vevő személyek együttes meghallgatására.

VI. Az eljárás akadályozásának következményei

Azt, aki a kötelezettségét **önhibájából** megszegi, a hatóság az okozott többletköltségek megtérítésére kötelezi, illetve **eljárási bírsággal** sújthatja.

eljárási bírság \neq közigazgatási bírság

Az eljárási bírság legkisebb összege **esetenként** 10 000 Ft., legmagasabb összege - ha törvény másként nem rendelkezik

- természetes személy esetén 500 000 Ft.,
- jogi személy vagy egyéb szervezet esetén 1 000 000 Ft.

Az eljárási bírság kiszabásánál a hatóság figyelembe veszi

- a) a jogellenes magatartás súlyát,
- b) - ha az erre vonatkozó adatok rendelkezésre állnak - az érintett vagyoni helyzetét és jövedelmi viszonyait, továbbá
- c) az eljárási bírságnak ugyanabban az eljárásban történő ismételt kiszabása esetén az előző bírságolások számát és mértékét.

A leírtak alapján tehát megállapítható, hogy

- A tényállás mindig a döntéshez szükséges tények összessége
- A tényállás tisztázásának alapszabálya szerint a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni.
- Ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság bizonyítási eljárást folytat le.
- A hatósági eljárásban minden olyan bizonyíték felhasználható, amely a tényállás tisztázására alkalmas.
- A bizonyítás Ákr.-ben nevesített jogintézményei: az ügyfél nyilatkozata, az irat, a tanú, a szakértő, a szemle
- Ha a hatóság az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, melynek során a hatóság nem biztosította, hogy az ügyfél minden bizonyítékot megismerjen, annak befejezését követően értesíti az ügyfelet, hogy - az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével - megismerhesse a bizonyítékokat, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő.
- A hatóság bizonyos esetekben tárgyalást tart.
- Az eljárás akadályozásának következményei: eljárási bírság

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!

Pollak.Kitti@uni-nke.hu

